Ч. 115. Чернівці, середа дня 28. вересня (11. жовтня) 1905 р. Рочник XXI.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік . . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Політичний перегляд.

Загальне право голосованя в парляменті. При поіменнім голосованю над наглячостию внесень поставлених в парляменті в справі загального, тайного і безпосередного голосованя заявило ся за нею 155 послів а проти неї 114. Однак до ухваленя наглячости треба двох третин голосів, тож формально справа ся на якийсь час перепала, фактично однак заявила ся за урівноправненєм політичним австр. горожан поважна більшість австрийского парляменту. Се незвичайно відрадний симптом, коли зважити, що думка про загальне право голосованя зустрічала ще не давно тому таки в австрийскім парляменті безоглядну опозицию у подавляючої більшости. Хід подій послідних літ виказав одначе, що дальше йти давним шляхом годї. Управильнити відносини австрийскі зможе тільки дійсне заступництво народних мас, а не основане на заплїснїлих привілеях і деморалїзуючій корупциї! Характерно, що при згаданім голосованю найшли ся між ворогами народу, які дальше думають держати народ у своїх лабетах також і посли Богосевич і Пóповіч. Радуй ся Буковино, се подвизає ся грошолупівске кодло!

В слїпій улици. Після звісної відправи провідників угорскої опозициї остає політична ситуация на Угорщинї і досї безвихідна. Нїкого не мож угледїти, хтоб серед нинїшних обставин і условий хотів обняти президентуру угорского кабінету. Нинї має відбутись засїданє угорского сойму, на якім тільки відчитає ся поновне відроченє угорского сойму. Феєрварі мабуть на засїданю сам не зявить ся із ляку о власну шкіру. Опозиция, здаєсь, не схоче відбувати дальших дебат помимо відроченя сойму, а обмежить ся тільки на протестї проти відрочуваню або розвязуваню палати. Елябoрат протесту зладив бар. Андраші і він його відчитає... Нинїшне вадзвичайне виданє угорскої урядової часописї оповіщує королївский рескрипт, який відрочує палату до 19. грудня із причини, що й досї не вдало ся зложити парляментарного кабінету.

„Стара і нова Австрия“. Під таким заголовком вийшла у Відни брошура Verus-a (псевдонїм). Автор єї констатує розпучливе положенє, в якім находить ся тепер Австрия завдяки дуалїстичній системі: нїмецко-славяньско-румуньска більшість засуджена на беззащитну жертву Мадярів, а Австрия стала тільки якоюсь причіпкою Угорщини. Спасенє монархії лежить тільки в повороті до забутих принципів кромерижскої конституциї із 1848 р. — федералїзму й національностий. Правительство повинно скликати конституцийний збір із послів усеї монархії, вибраних на основі загального і тайного права голосованя; він мав би уложити конституцию „нової Австриї“. Після тої конституциї управненє загально державного парляменту основаного на демократичній підставі дотичилоб тільки заграничної полїтики, фінансів, торговлї, війска й босаньско-герцеґовиньскої управи. Дальше слїд усю монархію розмежувати після національностий із захованєм „країн — ідивідуальностий“, із введенєм національних курий в країнах із мішаним населенєм, причім треба оставити як найширшу автономію для специфічних інтересів окремих народів і країв.

ПРО ВІДДІЛИ ОКРУЖНІ

товариства „Взаїмна поміч галицких і буковиньских учительок“, їх завданя і значінє.

(Поясненє до статуту).

Віддїли окружні товар. „Взаїмна поміч“ відповідають меньше більше філїям иньших товариств (пр. Просьвіти, Товариства педаґоґічного і т. д.), ріжнять ся однак від них в многих точках.

1. Члени віддїлів окружних вплачують всякі вкладки лишень головній управі у Львові (місячно або квартально, при помочи чеків), бо товариство „Взаїмна поміч“ має передовсїм цїху підпомогового, отже фінансового товариства і мусить яко таке орудувати всїм майном, яке вливати ме від членів всїх родів яко вписове, вкладки, жертви, леґати, доходи з всяких забав і т. п. (§ 3 е і § 4 ж статуту). Віддїли окружні не мають отже — що правда — власного майна, однак головна управа має по роцї істнованя товариства творити по віддїлах окружних підручні каси на хвилеві підмоги, а видїлу окружні будуть сими касами орудувати; они будуть асиґнувати своїм членам в короткій дорозї в наглих потребах підмоги і опісля здавати звіт зі стану кас дирекциї товариства. Се вже одна і то вельми важна атрибуция віддїлів окружних і їх видїлів. Рада надзираюча буде при засмотрюваню сих окружних кас підручних все узглядняти число членів по округах, їх потреби і бажаня.

2. Друга атрибуция віддїлів окружних, се приниманє членів. Філїї иньших товариств не мають сеї функциї. Є то другим знаменем децентралїзациї і причинить ся в значній мірі до згуртованя всего учительства в товаристві, піднесеня національної сьвідомости і виробленя солїдарности і єдности у нашого учительства. Видїли окружні приймають і виключають членів а головна управа, се є дирекция і рада надзираюча потверджують лиш ухвали видїлів окружних і втягають в книги принятих або виключених членів. Евіденция членів є конечна по округах і в центральній управі, бо число лїт належаня до товариства буде підставою до обчислень користий членьских. Відклики від рішень видїлів окружних полагоджує рада надзираюча а від рішень ради загальний збір товариства. Видїл окружний приймає також членів надзвичайних, спомагаючих і добродїїв свого округа і ставить внесеня в справі іменованя почесних членів.

3. Трета атрибуция віддїлів окружних і їх видїлів, се посередниченє у всїх справах між членами округа а центральною управою, особливо в справах так жизненних, як удїлюванє більшої беззворотної підмоги, зворотної позички, сталої пенсиї, виплати датку похоронного і посагового, удїлюваня стипендий, креованя місць фондацийних для дїтий учительских по бурсах і інститутах і т. д. Видїли окружні дають у всїх тих случаях свою опінїю і ставлять одвітні внески а головна управа бере се під розвагу і ухвалює на основі присланої ухвали видїлів окружних. Се завданє віддїлів окружних і їх видїлів є великої ваги, бож члени видїлів окружних се мужі довіря, сьвідомі своїх обовязків зглядом членів віддїлу окружного і зглядом головної управи; они знають найлїпше потреби і положенє своїх товаришів як також средства і фінансовий стан товариства; они будуть узглядняти всї обставини по обох сторонах і причинять ся много до успішного розвою товариства.

4. Дальша атрибуция віддїлів окружних і їх видїлів, се оборона станових інтересів. Секция правна головної управи буде мати по округах своїх членів, се є кооптованих з усїх кругів суспільности, особливо з поміж правників і досьвідних учителїв, що знають всї одвітні закони і зможуть свому товаришеви служити словом і дїлом в бідї і клопотї. Ся правна охорона має як найбільшу вагу для нашого учительства; она принесе єму захист і безпечність супроти звісних пе-

---

3) Леонїд Андреєв.

Брехня.

Перевів Володимир Лїтиньский.

(Конець).

V.

Колись ще з малку я бачив у зьвіринци пантеру, що вразила мою уяву і на довго полонила думки. Вона була не подібна до других зьвірів, які бездумчиво дрімали або злобно глядїли на гостий. Вона ходила з угла в угол по одній і тій самій лїнії з математичною правільностю, кождий раз повертала ся на однім і тім же самім місци, кождий раз зачіпаючи золотистим боком за один і той самий зелїзний дріт клїтки. Її хижа, гостра голова звисала, а очи дивили ся перед себе, нї разу нїколи не озираючись на боки. Перед її клїткою цїлий день товпились люди, говорили, гомонїли, а вона все ходила і нї разу її очи не обернули ся на видців. І де-які обличчя із товпи усьміхали ся; більшість поважно, навіть хмарно глядїла на сю живу картину важкої, безвиходної роздуми і зі зітханем відходили. Та відійшовши, що раз, не розуміючи, питаючо оглядали ся за нею і зітхали — немов би було щось небудь спільне в судьбі їх, свобідних людий і сього нещасливого, замкненого зьвіряти. І коли опісля зі мною, вже дорослим, люди і книги заговорили про вічність, я згадав пантеру і менї здавало ся, що я вже знаю вічність і її муки.

В таку пантеру я перекинув ся в моїй камяннїй клїтцї. Я ходив і думав. Я ходив по одній лїнії навскоси клїтки, від угла в угол і по одній короткій лїнії йшли мої думки, такі важкі, що здавало ся, не голову, а цїлий сьвіт ношу на своїх плечах. Тільки із одного слова складав ся він, але яке се було велике, яке важке, яке зловіще слово.

Брехня — так вимовляло ся се слово.

Воно знов, шипячи, виповзло із усїх углів, обвивало ся округ моеї души, та перестало бути маленькою змійкою, а розвернуло ся великою, блескучою, лютою змією. Вона кусала мене і душила своїми зелїзними кільцями, а коли я з болю починав кричати, із мойого відтвертого рота виходив той самий осоружний, свистячий, зміїний звук, немовби цїлі груди мої кишіли гадем:

— Брехня!

І я ходив і думав а перед моїми очима сїрий, рівний асфальт поля переміновував ся в сїріючу, прозору безодню. Ноги перестали відчувати дотик каміння і менї здавало ся, що буяю в безконечній висотї над туманом і мракою. Коли з моеї груди виривав ся свистючий стон, звідтїля — з долини — із-під сього рідїючого, але не проникливого покривала поволи надносив ся страшний відгомін. Так поволи і глухо, неначе він проходив крізь тисячилїття і в кожду мінуту і в кождій частинцї мраки тратив свою силу. Я знав, що там — в долинї — він свистів, як вітер, що стинає дерева, одначе в моє ухо входив він зловіщим, коротким шипотїннем:

— Брехня!

Сей підлий шепіт приводив мене до лютости. Я тупав ногами до каміння і кричав:

— Нема брехнї! Я вбив брехню!

І я умисно обертав ся на бік, бо знав, що вона відповість. І вона відповіла поволи, із глибини бездонної пропасти:

— Брехня!

Річ в тім, як бачите, що я жалко помилив ся. Я вбив женщину, а брехню зробив безсмертною. Не вбивайте женщин, поки мольбами, тортурами і огнем не вирвете з її души правди!

Так я думав і ходив навскоси клїтки від угла в угол.

VI.

Темно і страшно там, куда вона унесла правду і брехню — і я піду туда. У самого престола сатани я дожену її, впаду на колїна, заплачу і скажу:

— Скажи менї правду.

Ах, Боже! Аджеж і се брехня. Там пітьма, там морожнеча віків і безкрайности, там нема її і нїде нема її. Тільки брехня лишила ся. Вона безсмертна. Я відчуваю її в кождім атомі воздуха і коли віддихаю, вона з шипінєм входить в мої груди і рве їх, рве!

О, що за божевілле бути чоловіком і шукати правди! Що за біль!

— Ратуйте мене! Ратуйте!

9/IX 905.

відрадних відносин службових і евентуальних шикан, переношень, дисциплїнарок, о скілько такі заряджeня будуть не заслужені або надто строгі і односторонні. Така запорука і неначе асекурация повинна сама собою лучити все учительство в одну велику громаду і гуртувати всїх в нїдро товариства. В саму пору зможе видїл окружний при помочи секциї правної і еї експозитури в окрузї відвернути не одно лихо і не одну халепу від сего або тамтого члена, чим охоронить єго від страт материяльних і моральних, та сумних наслїдків, які би виплинули з дисциплїнарки, перенесеня, вздержаня додатку пятилїтного і т. д.

5. Важним чинником будуть дальше сходини, які видїл окружний може на основі § 3 е) уряджувати, дальше довірочні збори і звичайні або надзвичайні збори окружні, які будуть скликувати рада надзиракча або видїл окружний. Навіть половина членів одного округа може жадати скликаня таких зборів, а видїл мусить се до місяця зробити. Такі сходини і збори дадуть товчок до обговорень всїх потреб і бажань членів; тут будуть члени радити і ставляти внески для нарад загального збору товариства, пр. над зміною статуту, над основанем гуманїтарних інституций в своїм окрузї (пр. бурси або інститути виключно для дїтий учителїв), над вироблюванем пільг для учительства по иньших гуманїтарних институциях і асекурациях. Взагалї зможуть з часом, при зростї товариства і єго фондів, такі сходини і збори ввести в жите не одну інституцию для учительства, не одну стипендию на доповнене студий або, отворене наукових доповняючих курсів, видаване часописи і видавництв (пр. підручників), основане фахової бібліотеки, уряджене вистав і т. д. Коли головна управа буде могла поперти такі змаганя грішми, тодї наберуть такі наради основного значіня а наколи дотичний віддїл окружний чи єго видїл введе при помочи ради надзираючої в жите якусь інституцию чи підприємство, то припаде єму також в удїлї завідуванє, опіка і управа в основаних інституциях. Єго завданє і значінє зросте. Правда, видїл окружний буде мусїв себе уважати все лиш за завідателя або відпоручника головної управи і буде мусїв виконувати у всїм припорученя головної управи, всеж таки єго круг дїланя буде що раз то більший і важнїйший і єго заслуги станут в міру успіхів великі.

6. Важний і майже рішаючий голос мають віддїли окружні в справі розвязаня товариства. Наради віддїлів вплинуть і на рішеня дотичного загального збору. Так само і заважуть наради і внески та рішеня віддїлів окружних в справі зміни статуту і реґуляміну, особливо що до підвисшеня або зниженя підмог, пенсий і датків. Длятого повинні віддїли окружні беречи добре своїх прав і знати добре дотичні параґрафи статуту, особливо §§ 3, 4, 11, 18, 21, 22, 38—44, 53 г, е; 61 62, 63. Обовязком видїлів окружних буде пояснювати і пригадувати на сходинах і зборах і вихіснувати для добра членів одвітні постанови статуту. То само дасть ся сказати і о реґуляміні. Тут навіть важнїйше заведенє видїлу окружного, бо зміна реґуляміну одвітно до бажань і потреб та відносин членів може прийти під обраду на кождім дорічнім загальнім зборі. Постанови кождочасного реґуляміну, які головна управа мусить по округах в пору розіслати, повинні бути членам добре звісні і ясні.

З того виходить наглядно, що віддїли окружні станут дуже важним чинником не лиш в розвитку товариства, але і в житю-бутю кождого члена, ба навіть і кождого учителя Русина і кождої учительки Русинки. Тому повинен в кождім окрузї шкільнім повстати конче віддїл окружний. Потрібне до сего лишень число 10 членів в окрузї. Де би було 30 членів а округ був просторий або горами чи рікою роздїлений, може головна управа на жаданє членів заснувати два округи. Сї віддїли повинні однак справдї сповняти щиро і ревно свої обовязки супроти членів і головної управи та і цїлого товариства, бо лиш тодї буде з них хосен і поміч.

Від дирекциї товариства „Взаїмна поміч галицких і буковиньских учителїв і учительок“.

Новий лїк на сухоти.

Гекатомби людий, які раз-по-раз косить чахотка помимо найревнїйших заходів лїкарів, роблять вповнї зрозумілою радісну горячку, яка обхоплює сьвіт на кожду вістку про винахід нового лїку на ту страшну недугу. При сїм однак прийшло ся страждущим і їхним приятелям нераз гірко розчаруватись, коли незвичайно рекламовані лїки виявлялись зовсїм пустими, як се було із туберкулїною славного бактеріольоґа д-ра Коха. Невдачу Коха мали пізнїйше справити Італїянець Маранїяно і Віденець Марморек, що живе в Парижи. Однак їхні сировиці вправдї давали в спорадичних случаях добрі успіхи, та за те до загального поборюваня чахотки зовсїм не придавали ся. Се учених лїкарів зовсїм не огірчувало, борба з туберкульозою йде що раз дальше і то зорґанїзовано, а доказом сего хочби сьвітові антитуберкулїчні конґреси, які відбувають ся що три роки, а яких працї підготовлює центральне бюро. Антитуберкулїчний конґрес відбував ся саме тепер в Парижи і на нїм виступив із заповітом нового лїку великий учений др. Берінґ, який вславив ся 1894 року відкритем протидифтерийної сировицї, над якою працював безперервно від 1889, коли то вже впав був на еї помисл. Про своє нове відкрите виговорив ся Берінґ в розмові із редактором однеї француской часописи, тож вістка ся облетїла бистро весь сьвіт, оттимто із незвичайним напруженем вичікувано дальших ревеляций Берінґа, які він заповів на минулу суботу. Сов. Берінґ став промовляти о 2 год. по полудни при величезній авдиториї і запевнював, що в двох останних роках прийшов до нового лїчничого принципу, який основно ріжнить ся від принципу антитоксичного, який він 15 лїт тому назад описав. Нова засада лїченя полягає на імпреґнованю живучих клїтин орґанїзму субстанциею, витвореною із отруї туберкулїчної, яку Берінґ зове T G. Берінґ думає, що його нова метода охоронить людскість перед наслїдками туберкулїчного зараженя. На основі довгих досвідів дійшов він до переконаня, що із впроваджуваня сухітничих бакцилїв до людского тїла в терапевтичних цїлях треба рішучо зрезиґнувати. При помочи ляборатарийних досьвідів удало ся ученому заощадити орґанїзмови важке й небезпечне витворюванє TG, а через те іммунїзоване активне заступити через пасивне. Дальше висловлював учений свою утїху, коли після безчисленних експериментів на зьвірятах ставала для него щораз яснїйшою звязь між щіпленем а іммунїзованем і виказував, як він TG віддїлював від побічних продуктів, які спинювали його лїчничі наслїдки. „На основі експериментів переведених на богато ссучих зьвірятах — говорив сов. Берінґ — набрав я переконаня, що TG може подати лїчниче средство, яке без нїякого небезпеченьства можна буде примінювати і до теропевтичних цїлий у людий. Теропевтичну частину моеї книжки, яка повинна появити ся на рік, видам аж тодї, як терапевтичні наслїдки і нешкідливість мого нового лїку провірять досьвідчені клїнїки. Ви знаете, що визначні дослїдники туберкульози нераз вже заповідали средства, які при досьвідах на зьвірятах а передовсїм на морских свинках мали виказувати охоронні і лїчнисредства. Я назву тільки антитуберкулїну і новотуберкулїну Коха а крім сего туберкульосезери Маралїяня й Марморека. Ви знаете й те, що досьвіди иньших ляборатарий не ствердили наслїдків славлених винаходчиками. Я-ж надію ся, що досьвідники, яким я повірю мій лїк після повороту до працї в Марбурґу, осягнуть успіхи не лиш так добрі як я, але ще й лїпші, бо моє средство можна ще уліпшити. Також спосіб його примінюваня можна ще змодифікувати. Теперішна ситуация є незвичайно похожа із тою, в якій я находив ся пятнайцять лїт тому, відкривши лїк на дифтерию. Зараз по его відкритю в 1889 р. не мав я вже найменьшого сумнїву що до його практичного значіня. Та мусїли минути чотири роки від моеї заяви, поки вислїди моїх наукових дослїдів знайшли загальне признанє. Здаеть ся, що на те признанє прийшло би ся ждати ще довше, як би мій Вп. приятель Еміле Ру (Roux) у своїм відчитї виголошенім в Будапештї не був станув по моїм боцї як сподвижник моеї протидифтерийної сировиці в лїченю дифтериї, що мордувала дїтвору. (ос)

Із виборчого руху.

Глїбока — як звісно — дала 9 голосів для Малика, а й 10 голос певно не був даний на Ончула, бо панотець Вербовски, полїтично зрілий чоловік хиба знае, що двом богам годї служити. Він стояв перед алтернативою або стратити довірє рускої громади, з якої жие, або зискати довірє Ончула який зуміє, як то йому буде треба, відплатити ся підбурюванем против священників.

Лїста Малика побідила, хоть ми тут в Глїбоці добре відчули терористичний кулак Ончула і його компаниї. Його брат інжінер і посол до сойму, якого вибрали вільні вибори, грозив робітникам колїевим, що нажене їх зі служби, як би они посьміли (!) голосувати на лїсту Малика або яко правиборці на Малика. Тому чесний Тодер Кручко просив, щоби його не вибирати, бо він мусїв-би стратити хлїб, або против свого переконаня голосувати. Розуміє ся, що громада висвободила його з прикрого положеня і назначила другого на правиборця. Ми просимо наших послів, щоби піднесли на належнім місци сей нечуваний факт терору зі сторони урядника і „вільнодумного“ посла.

За „вільнодумним“ Ончулом розбивав ся і наш дїдич п. Скібневскі, та писав особисто ончулївску лїсту і тикав еї перед виборчим льокалем в руки виборців. Однак, дїставши належну відправу від тутешного учителя Г., зник. За те грозив, що коли учителї будуть далї мішати ся до громадских справ і полїтики, то він урядить бойкот проти них: жаден з них не дістане нї помешканя і нїхто їм не продасть нї віктуалів, нї того, що до житя потрібне. Ми би звернули увагу дїдича Скібневского однак на те, щоби не викликував вовка з лїса! Може він і не знае, що то значить бойкот? Бойкот був перший дїдич анґлїйский, якого збойкотували ірляндскі селяни за те, що він не лише жив з їх працї, але ще й люто знущав ся над ними. Розуміете се, п. Скіблевскі?

Отсе клясичний примір боярскої ненависти проти учителїв. Опираючи всю свою силу на темнотї народу, не зупинить ся перший лїпший дїдич перед нїчим в борбі із учителем і з школою.

Можеб п. Кісанович з сеї нагоди написав яку статю против дїдичів і їх приятелїв Ончулів? Таж він прецїнь правдивий приятель учительства!... Хоть Ончул не мав вже чого надїяти ся з нашого села, та все таки не тратив надії і вислав 6 с. м. в цїлях аґітацийних до Глїбокої — вгадайте кого? — Славного Купаренка з Кучурова великого!

І чи не обурюватись грошолупам на пос. Василька, коли він „денунциював“ п. Купаренка за його терор виборчий, коли він до виборів „нич“ не мішае ся не лиш у себе, але й в околици... Пан Купаренко, їдучи до Глїбокої, мабуть собі думав: „Мене мають так і так перенести задля моїх справок з Кучурова, то можу собі тепер позволити і на дещо більшого.“ Шкода, що він не дав нам вперед знати, що приїде до Глїбокої, ми були би вислали против него бандерию...

Становиско Швабів при теперішних правиборах в Глїбоцї подиктоване їм Відманом і його орґанами наробило їм немало лиха. Они стали против Русинів, більшости населеня глїбіцкого, а тим самим завдали страшний удар свому статовищу в громадскій полїтицї. Чи се полїтично зі сторони християньских Нїмців, що они підбурюють Швабів против тих, межи котрими они жиють, покаже найблизша будучність. Тепер они раз на завсїгди мертвий елемент в полїтицї нашої громади і то завдяки черновецким антисемітским комендантам. Лїста Малика перейшла і против їх опозициї. А що один Шваб також вибраний, то лише завдяки вирозумілости рускої громади і жаданю самого посла Малика, який через се дав доказ, що він за справедливим трактованем кождої нациї. — *О. Б.*

*

Тайні вибори се безперечно велика запорука безпеки вбогого виборця супроти могутних ворогів. Одначе при полїтичній малосьвідомости і безхарактерности виборця се найлїпше жатво для куррупціонїстів, які вчать його фанаріотской зради в виду браку контролї гурту над тим, де подасть свій голос виборець. Впрочім „тайність“ теперішних виборів була надто ілюзорична, бо на кождій картцї до голосованя виписано ледви значно хемічним олївцем на печатцї староства число, відповідаюче числу леґітимациї. А се хиба не є нїяка тайність вибору!...

*

Нинїшні вільні вибори до парляменту розпочались в Чернівцях ще в недїлю пятикою Лупіевих хрунїв в льокали Врублевского. В понедїлок вечером розсипались сьвячені й несьвячені наганячі грошолупів хмарою по місті, переманюючи виборців до вол. Народного Дому. Одних обманювано, других паковано силою, а третих грішми. Такої деморалїзациї й коррупциї як при сих виборах — не було ще на Буковинї нїколи! Грошолупи платили за голос пересїчно по 1000 кор.! В „Палатул национал“ пили й гуляли цїлу ніч всї без розбору — попи, хрунї й волоскі достойники. Всїх виборців замкнено на ключ, так, що нїхто не міг видобутись. Вечером звожено хрунїв окремими фіякрами із усїх сїл. В ночи примашерувала безліч вол. мужиків для „асистенциї“. Ончулові наганячі нападали наших людий кількома наворотами.

*

Перші скінчились вибори в Сторожинци де сов. Малик дістав голосів 37 а др. Ончул 95. В Сереті дістав сов. Малик голосів 63, а др. Ончул 66, в Чернївцях сов. Малик 37, а др. Ончул 181. Значить ся, послом вийшов др. Ончул. Вислїд сей, надсподївано уемний, треба передовсїм приписати нечуваній коррупциї Ончулових аґітаторів, яка доходила до меж, яких лиш може досягнути безсоромність гершта грошолупів.

*

„Батько вільних виборів на Буковинї“ одержав нинї мандат із рук до краю здеморалїзованих виборчих хрунїв, яких ще раз і ще раз заприсягали волоскі й кацапскі попи в „Палатул національ“. Не сумнїваемо ся, що навіть такий австр. парлямент, який він є, уневажнить мандат Ончула, добутий крайною коррупциею. Не виключене й те, що берненьский Месия зовсїм не буде оглядати парляменту, якби палату, яка, після берненьских подій, не мае нїяких виглядів на правильне функціонованє, розвязано вже в листопадї.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. жовтня 1905.

Памятник Т. Шевченка в Київі. Київска городска рада на засїданю дня 3. н. ст. жовтня с. р. одноголосно ухвалила просити о дозвіл поставити в Київі памятник Тарасови Шевченкови. Заразом має рада просити о дозвіл збирати складки на памятник і вибрати комітет до збираня тих складок. Почин до поставленя памятника нашому ґенїєви в Київі дало золотоношке земство.

Виміна ушкоджених монет. Мінїстерство скарбу видало до всїх кас своїх розпорядженє, як треба поступати при вимінї ушкоджених монет. Після сего розпорядженя монети, що через обіг стерли ся і стратили на вазї, треба безусловно принимати в номінальній вартости. Монети лиш дрібку ушкоджені, але не умисно, треба також приймати. Коли же ушкодженє есть значнїйше, то треба так поступати: Монети золоті не можна приймати при уплатї належитости, але й не звертати їх, лиш задержати за поквітованем, а відтак без огляду на то, чи они мають австрийский чи угорский стемпель, відсилати до віденьскої монетарнї, де їх, коли покаже ся потреба, задержать, а сторонї виплатять відшкодованє за зворотом попередного поквітованя. Срібні ґульдени, пять- і одно-коронівки а так само й иньші дрібні монети можуть в такім случаю бути також виключені від приниманя при вплатї або вимінї, але їх або переріжуть або пробють і тодї звернуть сторонї, котра може внести до мінїстерства або до власти скарбової першої інстанциї подане о виміну тих монет з поданем причини їх ушкодженя. Коли мінїстерство признасть, що ушкодженє не було умисне, то виплатить винагороду без нїякого відшибненя. Коли же случайно ушкоджені монети будуть заквестионовані при вплатї або вимінї в державній касї, то подане о виміну їх можна зараз вносити в тім самім урядї. Нарочно ушкоджені монети н. пр. обпиловані, проверчені або з прилютованим ушком, порізані, порубані і т. п., мають бути виключені від принятя в уплатї. Але нарочно ушкоджені срібні ґульдени можна приймати у всякій скількости в головнім урядї монетарнім, в урядах чекованя золота і срібла і в касах мінядьних на жаданє сторін після ваги brutto, а то в цїнї по 120 корон за кільоґрам монети.

Реформа почтового руху. Управа австрийских почт завела реформу, яка має на цїли пособити як найшвидшому доручуваню пересилцї листів і почтових посилок. Від 1 жовтня будуть адмінїстрацийні урядники контролювати желїзничі почти. В окрузї почтових дирекций Відень, Прага, Львів і Берно будуть переводити інспекцию задли велико руху почтового на желїзницях окремі урядники, в округах иньших дирекций займуть ся сим почтові комісарі, які наглядають сталі уряди почтові. Головна користь публики із сих інспекций полягає на правильнім провірюваню напрямку в якім везе ся листи жел. амбулянсом та перекартовуваня пакетів, в які звязує ся по урядах почтових посилки призначені до одного місця. Можна надїятись, що ся реформа значно вплине на швидкість в перевозї почтових посилок а через те й принесе хосен публицї.

Кілько важить мілїярд? В сріблї 5 мілїонів кґ., в золотї 322.500 кґ., в паперових тисячках 1.780 кґ., в сотках 11.700. Коли приймемо, що один чоловік може нести 100 кґ., то до перенесеня мілїярда в паперових тисячках треба би 18 людий, в сотках 115, в золотї 3.225, в сріблї 50.000 людий. Колиб хто хотїв паперові тисячки оправляти в книжки, то з мілїярда мав би 2 тисячтомову бібліотеку, а кожда з них малаби 500 сторін. То то-б була мила лектура з такої бібліотеки для наших грошолупів.

Оповістки, іменованя і т. п.

До рускої інтелїґенциї і інтересованих. На зарібки в Прусах потреба: До фабрики паперу сейчас 100 жінок і дївчат. Плата денна 1·50 м., в акордї до 2 марки, хата, опал, сьвітло і кухня з урядженем разом, що тижня 25 фунтів картофель. Всї прочі віктуали достарчає фабрика по низьких цїнах. Крім того треба богато робітників до робіт земних і полевих. По укінченю робіт полевих охочі знайдуть гарний заробок при цукроварнях. Мужчини в віцї 18 до 30 р. по копальнях угля і гутах. Проте охочі нехай скоро зголошують ся до правдивого нашого руского бюра. Адреса: „Vermittlungsamt für ruthenische Arbeiter Neuberun o/J. zu Händen Theodors Stadnyk“. В дорозї, як на стациї в Осьвенцїмі не слухати жадних намов! Прибувши до Найберуна, зголоситись треба в сїм бюрі, де суть „урядники післані від Русинів, іменно Стефанович або Стадник. Се бюро на разї поміщене в готели п. Берлїнера. Лежить в серединї міста — великі шиби. Заразом перестерігаємо наших руских робітників перед визиском аґентів, котрі волочать ся по цїлій Галичинї, та підшивають ся під руске бюро, та обдурюють нарід. Руске правдиве бюро дає завдатки на подорож, лише просимо подати число потребуючих. Наших Вп. Отців духовних просимо о ласкаве поученє інтересованих. Всї рускі часописи просимо пару разів повторити се оголошенє. — *Руске бюро посередництва працї в Найберунї.*

Відозва. Сего року принято до „Рускої Бурси“ в Кіцмани 48 учеників по більшій части синів наших бідних селян-хлїборобів, котрі платять дуже мало або й нїчого, так що із тих оплат годї утримати бурсу. Бурсаки поміщені у двох будинках. Один подарований дїдичем Вайсґлясом а другий винаймаєсь у п. Тенненблята за місячною оплатою 40 кор. Власний будинок дуже старенький, так що конче треба було его троха справити — а то поставити нові печи, помастити і т. д., що коштувало около 400 к. Інвентар побільшено, бо й число учеників подвоїлось, а на все те треба гроша та й ще раз гроша. Весь, минувшого року адміністрацийного, заощаджений гріш розійшов ся, так що управа бурси знаходить ся тепер у дуже критичнім положеню. Томуж звертаємо ся в імени бідної молодїжи до всїх наших жертволюбивих й щирих патріотів інтелїґентів і селян-хлїборобів, щоби вписувались громадно у члени сего хосенного товариства і щоби використовували кожду нагоду до збираня грошевих датків і натуралїй. Хто скорше дає, той два рази дає! — За виділ „Рускої Бурси“ в Кіцмани: *Ілия Семака*, голова. *Денис Евстафієвич*, касиер.

Із ради шк. краєвої. Управитель мінїстерства просьвіти придїлив краєвого інспектора в Чернівцях дра Кароля Тумлїжа до Ради шк. кр. в Стириї.

Із краєвої ради шкільної. На послїднім засїданю р. шк. кр. розширено пятиклясову народну школу в вол. Тереблештах на 6-клясову. Полагоджено поданя о увільненя від чесного учеників ґімназиї радовецкої й серетскої. — Порішено завести рівнорядні відділи в отсих школах: у Валявій, Глїбоцї (руска), Брязї, Бурлї, Мердзини, Волоцї н. Д., Боянах-Глиници, Волчинци, Берґометї н. Ч., Боянах-центрі при школї дївочій, Баїнцях, Садигорі при школї мужескій. — Суплентами при гр. прав. висшій школї реальній в Чернівцях іменовано Евдоксия Ґалера і Сидора Похвальского. — Учителя Ернеста Островского в Карльсберґу перенесено до школи в Найгіте, поручаючи йому рівночасно управу тої школи.

Новий уряд почтовий. Із днем 10. жовтня приверне назад до житя складницю почтову в Кисилицях пов. Вижниця.

Відзначеня. Цїсар надав сов. суду кр. й начальникови суду пов. в Радівцях Теоктістови Томащукови титул і характер надсовітника суду краєвого й рицарский хрест ордену Леопольда із увільненем від такси, сов. суду краєв. в Чернівцях, Юлїєви Тромпетерови титул і характер надсов. суду краєв., а канцелярийному директорови в Чернівцях Францови Марови титул цїсарского совітника.

Цлова експозитура в Чернівцях. Мінїстерство скарбу рішило в виду постійних домагань черновецкого купецтва креувати експозитуру цлового уряду, вивіновану в права цлового уряду І кл. Нова експозитура буде поміщена в будинку бюра виміру належитостий і увійде в житє вже в найблизшій будучности.

З Буковиньского Бояна. Проби хору розпічнуть ся в понедїлок дня 16 жовтня і будуть відбувати ся що понедїлка і пятниці від год. 7 до 8 вечером. Звертаємо увагу, що наука дуже на тім терпить, як члени не сходять ся відразу в комплетї і точно на проби, тому просимо всїх членів явити ся в повнім комплетї на пробі вже в понедїлок. — *Модест Левицкий* голова, *Василь Сімович* писар.

Другі загальні збори Тов. „Січ“ в Вижницї відбудуть ся сеї недїлї дня 15 жовння о 1 годинї по полудни під голим небом на „Парканах“. Просить ся ласкаво всї посестри „Січи“ як також і інтелїґенцию о численну участь. В разї непогоди відбудуть ся збори в недїлю дня 22 жовтня. — *Григорій Танасїйчук* кошовий, *Дмитро Клим* справник.

Срібне весїлє обходить торжественно дня 12. с. м. Вп. Зиґмунт Вайсґляс, дїдич в Заставнї, предсїдатель жид. прсьв. громади і випробуваний приятель руского народу, а з окрема нашої молодїжи, чого дав вже многі докази, передовсїм запомагаючи своїми щедрими дарами кіцманьску шкільну дїтвору.

На „Руску бурсу в Кіцмани“ зволили ласкаво зложити за час від 1. серпня до 8. вересня 1905, слїдуючі Добродії і Добродїйки: п. Андрій Зугаєвич, надучитель із Заставної 6 кор., п. Володимир Григорович, надучитель із Клїдовина 8 кор., п. Віктор Івасюк, надучитель із Лашківки 4 кор., п. Володислав Кукелка, надучитель із Гаврилівців 8 кор., отець Стефан Маланчук зібрав на отвореню „Січи“ в Мігові 20 кор., п. Евгенїй Павнел, учитель із Валяви 6 кор., п. Серґій Шпойнаровский, директор ґімназияльний 4 кор., п. Ілярій Стратичук, інспектор шкіл народних 4 кор., п. Тевтул Николай, надучитель із Ошихлїб 2 кор., отець Теофіль Драчиньский із Товтрів 22 кор., отець Іван Сімиґінович із Кіцманя 20 кор., Українцї-абітуриенти із Черновець 21 кор., отець Федоровський 5 кор., отець Фльорчук 1 кор., п. Семен Андрієвський із Торского 5 кор., п. Евгенїй Мінтич, учитель із Гаврилівців 6 кор., панї Параскева Прокопович, учителька із Кіцманя 4 кор., п. Сильвестер Яричевський складка 2 кор., а за бурсака Вихованюка 3 кор., отець Апольон Сїмович 4 кор., п. Кирило Окуневський 13 кор. 90 сот., п. Жуковський Евгенїй 4 кор., п. Сидір Томоруґ 2 кор., п. Ілярій Федорович 10 кор., п. др. Лев Воєвідка 6 кор., отець Федоровський 2 кор. 68 сот., отець Стефан Маланчук (заліжка) 1 кор., п. Д. Кейван, надучитель із Чункова зібрав у Заставнї 4 кор., п. Дмитро Альбота, надучитель із Заставної 2 кор., панї Е. Левицька із Лужан 10 кор., п. Роман Івасюк, учитель із Лашківки 2 кор., Шадковський, учитель із Веренчанки оплату за бурсака Гриневича 4 кор., а за бурсака Дребота 3 кор., п. Стернюк, учитель із Веренчанки оплату за бурсака Дребота 1 кор. і п. Денис Евстафієвич 6 кор. Всїм Добродїям-жертводавцям сердечне спасибіг! — За Видїл „Рускої Бурси“ в Кіцмани: *Ілия Семака*, голова, *Денис Евстафієвич*, касиер.

На „Народний Дім“ в Кіцмани жертвував пан Сидір де Томоруґ, уч. із Валяви 10 кор. Сердечне спасибіг! — За тимчасовий видїл „Народного Дому“: *Ілия Семака*, голова. *Денис Евстафієвич*, касиер.

Економічні записки.

Звіт „Сокільского Базару“ у Львові за час від 15. вересня 1904 до 31. липня 1905 т. є. за 10 і пів місяцїв. По раз перший стає перед суспільностию „Сокільский Базар“, щоби представити ся зі своєю роботою і вислїдками із неї. Кожда праця економічна на народній ниві є в нас дуже тяжка з причини, що ми у всїх наших дїлах мусимо зачинати від початку дальше, що мусимо поборювати тяжкі перепони, маючі своє жерело в браку гроша, в недовірчивости у власні сили і в тім відвічнім бажаню мати відразу всьо велике, могуче, бездоганне, без накладу працї і турбот.

З тими отже перепонами стрінув ся і „Сокільский Базар“.

Однак глубока віра в побіду пхала его постійно в перед і днесь по не цїлих одинайцяти місяцях сьміло може собі сказати, що красша будучність до нього належить. Та торговельна галузь, котру репрезентує „Сокільский Базар“ а проваджена постійно після начеркненого ним пляну може бути підоймою двигненя нашої торговлї і промислу.

Білянс „Сокільского Базару“ представляє ся ось так:

Інвентар списаний дня 31. липня 1905 зіставлений за час від 1. вересня 1904 до 31. липня 1905:

	Актива		Пасива	
	К.	с.	К.	с.
дебіторів після спису . . .	877	59		
кредиторів після спису . . .	—	—	8170	93
готівка з 31. липня 1905 .	1020	62		
товари по власних цїнах .	8853	87		
інвентар . .	696	12		
кошта заснованя	84	40		
чистий маєток	—	—	3361	67
	11532	60	11532	60

Кошта адмінїстрациї (в коронах): кошта найму 790·12, належитости правні 75·06, платнї персоналу 785·06, відсотки від довгів 23·10, предплати і оголошеня 136·70, датки і ремунерациї 37·52, портория 253·60, потреби канцелярийні 333·44, опал і сьвітло 178·41, ріжні видатки 93·20. Разом 2706·21.

Приходи (в коронах): позичка 600·—, з давного торгу 884·23, з денного торгу 11886·71, з посередництва 388·61, довжники за товар 873·39, за ґазети 1082·81, зворот платнї 15·—, зворот чиншу 18·10, депозит 40. Разом 15788 кор. 85.

Розходи (в коронах): чинш 808·22, належитости правні 75·06, потреби канцелярийні за готівку 232·21, платнї персоналу 800·06, інвентар 696·12, за товари 10022·23, анонси 136·70, портория 253·60, ґазети 759·88, посередництво 285·60, опал і сьвітло 178·41, кошта заснованя 84·40, ріжні видатки 93·20, датки і ремунерациї 39·44, зворот довгів 240·—, відсотки 23·10, зворот депозитів 40·—. Розхід 14768·23. Прихід 15788·85. Загальний оборот 30·557·08.

Красний сей вислїд маємо завдячити тїй части нашої суспільности, котра зрозуміла наше початкове трудне положенє, поперла наші змаганя і новим довірем надїлила „Сокільский Базар“.

З натиском мусимо на сїм місци піднести, що наше Вп. учительство так зі Львова як і з провінциї численно в „Сокільскім Базари“ товари побирало, а вже майже без винятку всї львівскі учєницї і ученики всї шкільні прибори в „Сокільскім Базари“ закуповували.

За се складаємо так Вп. учительству як і тим молоденьким а так горячим патріотам сердечне Спаси Біг.

В кінци зазначуємо, що в коротцї „Сокільский Базар“ зареєструє ся, чим здобудемо більші фонди, на підставі чого будемо могли сьміло конкуровати з чужими купцями. — Львів, дня 31. липня 1905. За управу: *проф. А. Алисъкевич. А. Будзиновский, Д. Кучика.*

„Народна Торговля“ від початку свого 22 лїтного істнованя завязала досї 16 склепів по ріжних галицких містах, із яких богато містить ся у власних льокалях. Річний оборот виносить 8 міл. корон. „Народна Торговля“ затруднює тепер сотню руского перзоналу; а в еї складах відбуло досї практику поверх 500 учеників торговельних, із яких дуже богато позаводило свої, рускі склепи.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру в Чернівцях. Нинї 10 „В чистилищи“ — водевіль в 3 актах Ер. Ґеткого й А. Енґеля, в середу (11) „Нора“ Г. Ібзена, в четвер (12) „Фялочниця“ оперета Крена і Лїндаве, музика Й. Гельмерсбербера — по раз третий.

Ц. к. Високим правительством концесіоноване

Міжнародне бюро для подорожи „Globus“

в Чернівцях (Буковина)

ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof)

продає желїзничі і корабельні карти їзди до всїх місцевостий в Европі, Азиї, **Америцї, Канадї,** Африцї, Австралії і пр. і пр.

Всяких вияснень в справі їзди де-не-будь удїляє ся даром.

70 (9—15) н.

Друкарня товариства „Руска Рада“ в Чернівцях має на складї всїлякі друксорти.

Десеровий Виноград — курацийний, солодкий (Chasselas) — 5 Кільо 2 кор. 30 с. Висилає Др. Горват в Шентендре (Угорщина). 81 (2—5)

Hamburg—Amerika Linie

Проста переправа без пересїданя.

Знаним із своєї скорости почтовим і поспішним крабле зв.м т. Doppelschrauben Schnelldampf.

З Гамбургу до

Ню-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азиї.

Парівцї „Гамбург—Америка“ лінії відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаминитий харч, чисті каюти, і пасажири їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всїх стаций Сполучених держав і до Канади

Близші услівя удїляє охотно

ҐЕНЕРАЛЬНА АҐЕНЦИЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

Чернівцї, ул. Паньска 16.

7 6(3—6)

Друкарня „Рускої Ради“

має на складї

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ

(„Взаїмна Вигода“)

Всї книги до веденя товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернївцї,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Друкарня „Рускої Ради“ виконує всїлякі роботи скоро і дешево.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрийске сполучене акцийне корабельно-перевозове тов. в Трієстї.

Правдивий пасажирский оборот до Америки через Трієст-Ню-Йорк.

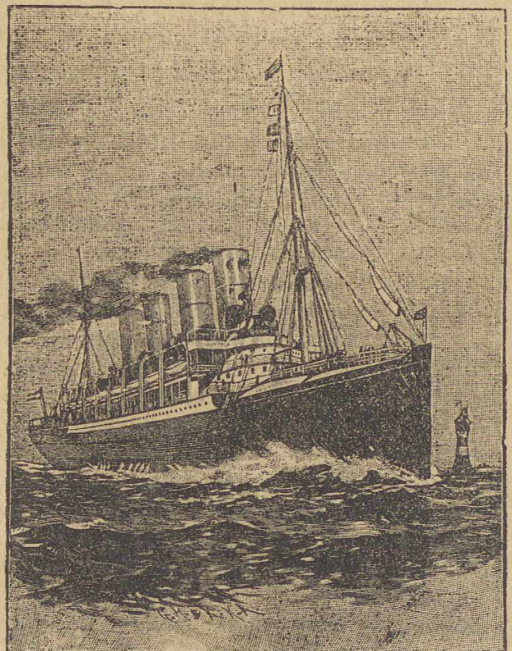
Ґенеральна АҐЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Ґольдлюст і Спілка

Чернівцї, ул. Палати краєвої 6.

Для провінций принимає ся аґентів.

58 (4—6) н.

До Америки і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

Лїнія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айлє

у Львові, ул. Браєрівска 6.

63 (11—20)

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Поручає на сезон осїнний ріжні артикули в найбільшім виборі.

Капелюхи. Для панів, хлопцїв і дїтий фарбах. — Самостійна продаж з ц. к. надPichler & Söhne, Graz. — Великий вибір них иньших фабрикатів. — Цилїнз фільцу Loden-у, чорні і в ріжних модних вірної фабрики I. Heinz. Іта Відень і Josef капелюхів з фабрики P. & C. Habig і ріждри і кляки в найновійших фасонах.

Товари обувяні. Склад Іоудиярскої фабрики Ф. Л. Поппера. — Самостійна продаж черевиків живрових з найславнїйшої фабрики Антона Чапека. Великий вибір обуви Chevreaux Boksealf, Glacé, лякерів чорних і в иньших красках, для пань, панів, дївчат хлопцїв і дїтий. Lavn tennis черевики, чоботи і пів-черевики. Склад славник амер. черевиків з Hathaway, Soule & Harington Boston.

Кравати. Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів. Кождого місяця новости Dersins і найлїпші „Genres“.

Мужеске біле. Найлїпшої якости і в модних барвах, анґлїйскі зефіри, піки полотняне і з шіфону. Ковнярики і маншети найновійшою фасону, хусточки до носа.

Рукавички. Наймоднїйші з тукраєвих як і заграничнних шовків, фулярові, рукавички нитяні і з найлїпшої ирхи.

Шапки. Для пань, дївчат, дїтий ріжного рода в модних красках.

Біле. Для панів, пань і дїтий в найновійших красках. Сорочки сїткові калїсони системи Д-ра Лямана Єґера і всякі полібні товари.

Конфекция дїточа наймоднїйшого рода.

Артикули до подорожи. Валїзи, куфри до подорожи, торби ручні з замочками або без них, нецезарія, міхи, пледи порохівники, ременї, парасолї, етуї, мішки на біле, коші на начене найновійші портмонетки для пань і панів, коци до подорожи і повозів і т. д.

Артикули шпортові. Lavn tennis, склад ракет і куль Сляценґера з Льондону, Тонеда з Відня. Всїлякі прибори і уніформи до тої гри. — Біле для туристів.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.